



ZALAEGRSZEG MEGYEI JOGÚ VÁROS POLGÁRMESTERÉTŐL


✉ 8901 Zalaegerszeg, Kossuth L. u. 17-19. ☎ 92/502-100, fax: 92/311-474
E-mail: mayor@zalaegerszeg.hu

... napirendi pont

ELŐTERJESZTÉS

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése
2024. március 21-i ülésére

Tárgy: Végyári vitéz és tüzéragyú című szoborkompozíció felállítása


Előterjesztő: Balaicz Zoltán polgármester 

Készítette: Polgármesteri Kabinet
Horváth Gábor osztályvezető-helyettes


Tárgyalta: Humánigazgatási Bizottság
Gazdasági Bizottság
Műszaki Bizottság

Egyeztetve: Főépítészeti Osztály
Méhesné Tatár Eszter főépítész
Tourinform Iroda
Tuboly Andrea irodavezető

Törvényességi, tartalmi és formai szempontból ellenőrizte:

Önkormányzati Osztály 

Költségvetési, pénzügyi-gazdálkodási szempontból ellenőrizte:

Közgazdasági Osztály 

Tisztelt Közgyűlés!

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése 2021-ben egyhangúlag, ellenszavazat és tartózkodás nélkül fogadta el városunk kulturális koncepcióját, amely célként tartalmazta az 1900-ban épült Mérlegház rekonstrukcióját és ahhoz kapcsolódóan, a végvár történetét megidéző köztéri alkotás elhelyezését.

2023-ban a munkálatok elindultak, a családi házak bontása után régészeti feltárás kezdődött, amely helytörténeti jelentőségű leletegyüttest hozott felszínre, hiszen megtalálták az egykori vár északnyugati bástyájának maradványait, a 11 és fél méter átmérőjű objektum egyik felét, amelynek folytatása valószínűleg a mellette kialakított parkoló alatt húzódik.

Az északkeleti bástyát 2002-ben tárták fel. Az akkor talált leletek, valamint a korabeli dokumentumok alapján megszerkesztették a várfal alaprajzát, a bástyamaradványra huszonegy évvel később négy-öt méteres pontossággal találták rá.

Dr. Vándor László Zalaegerszegért Díjas régész, aki két évtizeddel ezelőtt a feltárásokat vezette, arra hívta fel a figyelmet, hogy az egerszegi várnak a középkorban fontos történelmi szerepe volt. Miután a törökök 1600-ban elfoglalták Kanizsa várát, Zalaegerszeg lett a végvárrendszer központja, az itteni várkapitány pedig betöltötte egyben a teljes végvárrendszer főkapitány-helyettesi posztját is. Innen irányították a törökök elleni védelmet, a felderítést. A törökök kiűzése után a várat és a püspöki udvarházat elbontották, helyén épült fel 1732-ben a vármegyeháza és ezzel hivatalosan is Zalaegerszeg lett a vármegyeszékhely.

A régészeti feltárások alapján tehát ismerjük az erősséget, a fal maradványaiból látható egy részlet a Mindszentyneum alagsori kiállítóhelyén, továbbá készítettünk animációs kisfilmet és VR-ostromjátékot is a várról. Ugyanakkor (ahogy a csatolt képen is látszik) a négy sarokbástya közül három már soha nem lesz megmutatható, hiszen az észak-keletre ráépült a Batthyány utca 10-es számú társasház, a dél-keletre a Göcseji Múzeum déli szárnya, a dél-nyugatra a könyvtár és a piac. Az észak-nyugati bástya maradt az egyetlen, melyet megidézhetünk városunk dicső múltjából, éppen ezért a Mérleg tér most zajló rekonstrukciója, a Mérlegház visszaépítése, a parkolók kialakítása mellett létrejön egy kis zöldfelület, egy közösségi tér, ahol jelképesen megmutatjuk a cölöpökből épült várfalat és köztéri alkotással is emlékezünk a helytörténet kiemelkedő időszakára.

Az alkotás elkészítésére Farkas Ferenc Zalaegerszegért Díjas, Munkácsy Mihály-díjas szobrászművészt kértük fel. A mű egy - korhű öltözetet viselő - végvári vitézi alakot és egy tüzérgyút magában foglaló kompozíció. A zalaegerszegi vár történelmi épületegyüttesének visszaállítása nem lehetséges, ugyanakkor elképzeléseink szerint a Mérlegház visszaépítésével, a sarokbástya megidézésével és a szoborral újabb, identitásunkat és lokálpatrióta mivoltunkat erősítő közösségi tér jön létre, amely különösen is fontos egy olyan, viszonylag csekély épített örökséggel rendelkező város számára, mint Zalaegerszeg. Mivel a történelmi hűség fontos az öltözet és az ágyú tekintetében is, ezért a művész Dr. Vándor László Zalaegerszegért Díjas régész szakértő segítségét kérte.

MŰLEÍRÁS

A művész a végvári vitézt XVII. századi öltözékben, mellvérttel, sodronyínggel, sisakkal ábrázolja, puskájára támaszkodva. A mellette elhelyezésre kerülő ágyú szintén az adott kort, a végvárak világát hivatott megidézni. A történelmi környezet és az ennek hangulatában megújuló tér központi elemeként kaphat szerepet a kompozíció, amely fotózási pontként és a közvetlen környezetében elhelyezkedő ülőfelületekkel pihenőhelyként is szolgálhat.

A vitéz alakja cca. 2 m magasságú, az ágyú szélessége cca. 120 cm, teljes hossza cca. 170 cm. A szoborkompozíció anyaga öntött bronz, ami az elkészült minta alapján viaszvesztéses eljárással kerül kivitelezésre, mely hűen adja vissza a plasztika részletgazdagságát, annak mintázott felületét.

A tér tervezőjével egyeztetve a bronz alkotást hordozó posztamens anyaga vágott, csiszolt süttői mészkő lenne, mely anyagával illeszkedik a tér egyéb kő anyagú elemeihez. A szoborcsoport egy cca. 3 m átmérőjű, cca. 20 cm magasságú kör alakú posztamensre kerülne.

A helyszínrajzot és a tájolást is tükröző látványterveket az előterjesztés 2. melléklete, a szobrok tervét az előterjesztés 3. melléklete tartalmazza.

FELIRAT

ÁLLÍTTATTA
ZALAEGERSZEG MEGYEI JOGÚ VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA
A DICSŐ VÉGVÁRI HARCOK EMLÉKÉRE
2024

A szoborcsoport elkészítése és elhelyezése nem igényel önkormányzati forrást, hiszen arra a Miniszterelnökségtől támogatást kaptunk. Az alkotást szeretnénk méltó módon és időben, a Város Napján, vagy ahhoz kapcsolódóan, a közeli napokban avatni.

A szoborkompozíció költsége, amely tartalmazza a vitéz és az ágyú öntőmintájának elkészítését, azok bronzba öntését, az öntvény cizellálását, patinázását és antifobizálását, továbbá a szoborkompozíció posztamenssel együtt történő installálását is, az előzetes pénzügyi terv szerint nagyságrendileg 47 millió forintba kerül, melyre a Miniszterelnökség támogatása teljes mértékben fedezetet biztosít.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 42. § 8. pontja szerint közterület elnevezése, köztéri szobor, műalkotás állítása a képviselő-testület hatásköréből nem ruházható át.

A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 109. § (1) bekezdése szerint művészeti alkotás közterületen, valamint önkormányzati tulajdonú épületen való elhelyezéséről, áthelyezéséről, lebontásáról a település önkormányzatának képviselőtestülete, Budapesten fővárosi tulajdonú közterület vagy épület esetében a fővárosi önkormányzat közgyűlése, a kerületi önkormányzat tulajdonában álló közterület vagy épület esetében a kerületi önkormányzat képviselőtestülete dönt, és gondoskodik fenntartásáról és felújításáról. A (2) bekezdés szerint a döntéshez a műalkotás művészi értékére vonatkozóan szakvéleményt kell beszerezni.

A műalkotás vázlattervét Németh János Kossuth-díjas szobrászművész, Zalaegerszeg Díszpolgára tekintette át, amelynek művészi értékére vonatkozóan az alábbiakat fogalmazta meg:

Farkas Ferenc Munkácsy-díjas szobrászművész alkotása a Mérleg tér déli oldalán kerülne felállításra. A helyszín a közeljövőben kerül felújításra, a térrendezés után a szoborcsoport méltó helyre kerül.

A szobrász által tervezett szoborcsoport részei egy cca.2 m magasságú katona, végvári vitéz figurája, mellette pedig egy ágyú kapna helyet. A két „szereplő” lazább csoportfűzéssel kerülne elhelyezésre, egy tervezetten mészkővel burkolt felületen. A szoborcsoport tagjai az egykori „egerszegi” vár korát, a végvárak hangulatát kívánják megidézni.

A vitéz szobrászi megoldása a témához illő, kiváló plasztikai erényekkel bíró alkotás. Kiemelném a páncélzat és a sisak megoldását, amely kellően plasztikus hatást kölcsönöz az alkotásnak. A figura öltözéke „fegyverzete” azaz kardja és puskája korhű módon idézi a XVII. század végét. Az emberalak megjelenésével éles kontrasztot képez a várvédő ágyú ábrázolása. Szerepeltetésével a kompozíció többnézetűvé válik, gyakorlatilag minden nézőpontból különböző, érdekes látvány tárul a néző szeme elé. A témából fakadó geometrikus formák szabályossága, a kerekék küllőinek áttörtsége, az ágyú testének „gerendái” kiváló kontrasztot képeznek a figura organikusságával.

A fentiek alapján a szoborcsoportot megvalósításra, felállításra javaslom.

A szakvéleményt az előterjesztés 1. számú melléklete tartalmazza.

Humánigazgatási Bizottság 14/2024. (III.11.) határozata

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének Humánigazgatási Bizottsága egyhangúlag – 10 igen szavazattal – támogatta a határozati javaslatban megfogalmazottakat.

Műszaki Bizottság 21/2024. (III.12.) határozata

A bizottság az előterjesztést – egyhangúlag, 12 igen szavazattal - támogatta.

Gazdasági Bizottság 24/2024. (III.13.) határozata

A bizottság az előterjesztést 10 igen, egyhangú szavazattal támogatta.

Kérem a Tisztelt Közgyűlést a határozati javaslat elfogadására.

Határozati javaslat:

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése Farkas Ferenc szobrászművész végvári vitéz és tüzérgyű kompozícióját a Mérleg téren kívánja elhelyezni. A közgyűlés felkéri a polgármestert, hogy gondoskodjon a szoborkompozíció elkészítéséről, annak elhelyezéséről, valamint ünnepélyes felavatásáról.

Határidő: a szoborkompozíció elhelyezésére és ünnepélyes felavatására 2024. május 13.

Felelős: Balaicz Zoltán polgármester

Zalaegerszeg, 2024. március 14.


Balaicz Zoltán
polgármester



SZAKVELEMÉNY

Zalaegerszezen, a Mérleg téren felállításra kerülő szoboresoport szakvéleménye.

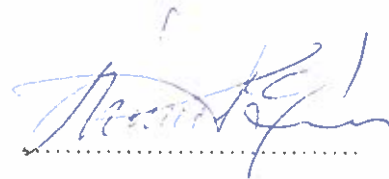
Farkas Ferenc Munkácsy-díjas szobrászművész alkotása a Mérleg tér déli oldalán kerülne felállításra. A helyszín a közeljövőben kerül felújításra, a tereprendezés után a szoboresoport méltó helyre kerül.

A szobrász által tervezett szoboresoport részei egy cca. 2 m magasságú katona, végvári vitéz figurája, mellette pedig egy ágyú kapna helyet. A két „szereplő” lazább csoportfűzéssel kerülne elhelyezésre, egy tervezetten mészkövel burkolt felületen. A szoboresoport tagjai az egykori „egerszegi” vár korát, a végvárok hangulatát kívánják megidézni.

A vitéz szobrászi megoldása a témához illő, kiváló plasztikai eredményekkel bíró alkotás. Kiemelném a páncélzat és a sisak megoldását, mely kellemően plasztikus hatást kölcsönöz az alkotásnak. A figura öltözéke „fegyverzete”, azaz kardja és puskája korhű módon idézi a XVII. század végét. Az emberalak megjelenésével éles kontrasztot képez a várvédő ágyú ábrázolása. Szerepeltetésével a kompozíció többnézetűvé válik, gyakorlatilag minden nézőpontból különböző, érdekes látvány tárul a néző szeme elé. A témából fakadó geometrikus formák szabályossága, a kerekék küllőinek áttörtsége, az ágyú testének „gerendái” kiváló kontrasztot képeznek a figura organikusságával.

A fentiek alapján a szoboresoportot megvalósításra, felállításra javaslom.

Zalaegerszeg, 2024. 02. 20.



Németh János

Kossuth-díjas keramikusművész,

a Nemzeti Művésze

